

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Gleda \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (Aug. 31, 1926) poleg vašega imena na našemu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

HUMBUG IN FAKIRSTVO IMATA SE ZASLOMBO V LJUDSKI MASI.

Dogodki, ki se odigravajo v vsakdanjem življenju pričajo, da precejšnji del ljudstva sprejema fakirstvo in humbug še za golo in čisto resnico. Ti dogodki so takega značaja, da so skoraj neverjetni, a so vendar resnični.

Ameriški javnosti je znano, kako je navihanka ustanovila novo vero, zgradila svoj tempel tam v Los Angelesu in pridobila pet in trideset tisoč vernikov, ki so verjeli in še verjamejo v duševno brozgo, katero jim navihanka prodaja kot duševno hrano.

Nekega dne se je v navihanki rodila želja po svetovni slavi in svetovnem oglašanju. Vprizorila je komedijo, da je bila ugrabljena in odvedena v Mehiko, kjer so jo držali človeški roparji v ujetništvu. Ko se je navihanka naveličala skrivalic, se je zopet prikazala med svojimi verniki in pripovedovala povest o ugrabljenju tako nerodno in bedasto, da je lahko vsak človek z zdravim človeškim razumom spoznal in razumel, da je nerodno izmišljena povest, ki nima repa in, ne glave.

Njeni verniki so pa verjeli navihanki vse do pike. Priredili so ji slovesen sprejem in natlačili tempel, da bi kmalu izrinili njegove stene. Zaman so nekateri časniki pisali, da je povest o ugrabljenju neresnična in izmišljena. Verniki so verjeli.

Posegle so vmes oblasti iz raznih razlogov. Ko je navihanka izginila na misteriozen način, so njeni verniki prišli v ekstazo. Eni so menili, da jo je bog kar živo poklical k sebi v nebesa, drugi so mislili, da jo je pograbil peklenšček in za nalašč odvedel iz srede vernikov, tretji so menili, da se je zgodila nesreča in šli so na morje iskati navihanko. Pri tem iskanju sta dve osebi našli smrt v valovih Pacifičnega oceana.

Poteza, ki jo je izigrala navihanka, je torej ukinila življenje dveh oseb. Oblastem je bilo na tem, da se dokaže, koliko je resnice na v izjavah navihanke.

Kmalu za tem, ko so pričele preiskave, so se pričele oglašati priče, ki niso videle navihanke v Mehiki in v oblasti človeških roparjev, ampak v spremstvu svojega pomočnika ali mežnarja, ki je operiral njeno radio-postajo, s pomočjo katere je razširjala "svojo vero" tudi po deželi in v oddaljene kraje.

Navihanka je takoj pričela tajiti, in izjavila je predrzno, da so priče govorile neresnico. Resnica me je počasi, kajti ovire, ki se ji delajo, da ne pride na dan, so velike. Izjavila je, da ni bila ona v družbi v njenim operatorjem radio-postaje, ampak mrs. Lorraine Wiseman. Kasneje je pa Wisemanova prišla in izjavila, da je bila od navihanke najeta, da trdi, da je bila v družbi njenega operatorja za radio-postajo. Navihanka je najprej tajila, da jo je ona najela, dan kasneje je priznala, da je Wisemanova govorila resnico.

Ko se je ta vest raznesla po Los Angelesu, je neki dr. R. W. Waters, ki je pomagal navihanki pri tej zadnji slepariji, izvršil samomor. Izplj je strup.

Navihanka je pa šla v svoj tempel, ki ga imenuje tempel angeljev, in je rekla tam zbranim vernikom: "Preganjajo me do groba," na to je pa rekla z mirnim glasom, da se bo dala aretirati "kot dobra kristjanka."

Takrat je pa zasumelo med verniki. Nastal je krik, ki je postajal vedno bolj divji in čule so se grožnje. Oblasti so poslale oddelke detektivov in šerifovih deputetov, oboroženih s puškami, kajti bati se je bilo najhujšega.

Javni organi niso prišli tje, da aretirajo navihanko, ki je stala na prižnici, ampak da preprečijo vdor ljudske množice v tempel, v katerem je že bilo toliko ljudstva, da se je bilo bati velike nesreče.

To se ni zgodilo v temnih časih srednjega veka, ampak vrši se danes, v dobi pare, elektrike, letal in največjih tehničnih iznajdb, ko razumen človek prav dobro ve, kaj bo z njim po njegovi smrti.

Se bo steklo precej vode v oceane, preden bodo taki humbugi in fakirski čini nemogoči. Učitelje resnice pa

čaka še trnjeva pot, da bodo ljudske mase razumele, da človek ni drugega kot človek, stvor, katerega mati je narava in ki po nepotrebnem zapravlja svoje moči in bogastva, ako gradi tempelne malikom in bogovom.

SLIKE IZ NASELJIN

Usodne poplave po Illinoisu.
Springfield, Illinois. — Zadele so nas težke vremenske neizgode. Od petka dne 3. septembra pa do srede dne 8. septembra je neprestano illo iz neba in prebivalstvo je zadela težka nesreča s poplavo. V petek dne 3. septembra se je ob petih popoldne stannilo nebo. Kdor je opazoval, je videl, težke hibe oblake zbirajoče se od vseh strani. Z juga so se privlačili temni oblaki in zagrnili ves avod, drugi temno sivl-oblaki pa so se zbirali s severne strani v tako strašen zastor, da je človeka obšel trepet. Groza je bilo gledati boj naravnih sil v zraku, ki se je nadaljeval s strašnim bližkanjem in grmečim treakanjem. Zmagal je sever in začelo je liti. Padalo je tako, da človek ni videl deset čevljev daleč pred seboj. S svojim odprtim fordovm sem moral v takem vremenu voziti proti domu. Ko sem vozil po mestnih ulicah, so bile že večinoma vse poplavljenne, nekatero po dva do tri čevlje visoko. Imel sem še druge na kari in res se je bilo bati, da-li pridemo domov. Več avtov je ostalo v vodi in mogli niso ne naprej ne nazaj.

Nasenkrt so bili vsi odvodni kanali polni, voda je vdarila v kleti. Neprestano so se od tedaj vrstili nalivi in dne 8. septembra sta se utrgala kar dva oblaka nad Springfieldom. Liti je začelo ob enajstih dopoldne in je illo skoro neprenehoma do drugega dne ob dveh jutraj. Voda je divjala po poljih in poteh ter okoli hiš. Pomoči je bilo najhujše. Kanali niso več požirali vode.

Ob desetih zvečer sem moral iti in rešiti nekaj živali, kajti voda na dvorišču mi je bila že nad koleno, ob enajstih pa je voda segala že čez stopnico na dolnji strani moje hiše. Nekateri so imeli vodo že po hišah. Moj asosd drugega dne ni mogel iz hiše do devete dopoldne, bolj v nizinah pa so se morali rešiti s čolni. Reka Sangamon je segla do take višine kakor še nikoli prej. Podrila je mostove. Čeli vlakci premože stoji po nekaterih železniških mostovih, da bi jih voda ne mogla odnesti.

Škoda je ogromna. Farmarjem v nizinah je voda odnesla pšenico, oves, kar ni bilo omlačnega, koruzo in drugo. Še dne 13. septembra so po več krajih ceste zaprte, ker jih je voda poplavlila ali mostove poškodovala. In vreme je še vedno deževno. Dva moška sta izgubila življenje, ko sta reševala stvari iz kleti. Voda je vdrla v klet in prišla v dotiko z električno žico, tako da je tok preskočil po vodi.

Učeni in neučeni ugibljejo, odkod take vremenske nepravilke po celem svetu. Nekateri pravijo, da so kriva solnece poge, kar bi človek tudi verjel, ker solnce malokdaj alje. Drugi govorijo, da so krive radijske oddajne postaje, ker radio preveč vleče elektriko iz zraka na zemljo. Kmalu bi se to verjel. Zato ste torej krivi naših vremenskih neizgod vsi tisti, ki imate radio po hišah. Jaz nisem kriv, ker v hiši nimamo drugega kot staro "tok malino". — Anton Gorenz.

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori.
(Izrežite in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

1. S katerim delom očesa v resnici vidimo?
2. Kaj povzroča slepoto barve?
3. Kaj se je zgodilo z vašim očesom, ko ste postali kratkovidni ali dalekovidni?

Odgovori:
1. Nekaka mreža prepletenih živcev na notranji površini v zadnjem delu očesnega jabolka. To živčno mrežo imenujemo "retina", kar ne pomeni nič drugega kot "mreža". Ostali del očesa ni nič drugega kot fotografski aparat, ki ima v ospredju lečo, prav kakor navadna kamera. Na retini se zrcali slika baš tako kot v ozadju fotografskega aparata. In ta slika je obrnjena, to se pravi, na retini stoji vse na glavi, kar po očesno središče v možganih takorekoč prekuene. Retina pošilja svoja slike možganom.

2. V retini se končuje na milijone živcev, od katerih nekateri lahko vidijo različne barve. Včasih so ti barvni živci, ali deli teh živcev, bolni, poškodovani ali pa jih sploh ni. Tedaj oko gotovih barv ne more videti. V rudkih slučajih pa oko ne more videti sploh nobene barve.

3. Očesna leča mogla sprejeti svojo obliko, ali pa postane celo očesno jabolko daljše ali krajše. Spominite se na fotografski aparat. Umerite ga lahko na različne daljave na dva načina: s tem, da se zamenja leča ali pa s tem, da se osredje leče približa ali oddaljuje od leče. Prav isto se lahko zgodi v našem očesu. Na primer, očesno jabolko lahko naraste daljše, kar pomeni, da se je retina bolj oddaljila od očesne leče — in vi ste postali kratkovidni.

Piknik dveh društev.

Brownsville, Pa. — Društvo št. 398 S. N. P. J. in odsek št. 33 H. B. Z. v Brownsville, Pa., priredita skupen piknik v nedeljo dne 19. septembra na Blaineburgu, na bregu pri farmarju Pete Antoliju, takoj nad West Brownsvilleom.

Pozivljam članstvo obeh društev, kakor tudi drugo delavstvo te okolice, da se udeleži piknika. Na razpolago bo dovolj pečene evinje in vroče jagnjetine, kakor tudi hladne pijače. Igrali bodo tamburaci in bo dovolj prilike za zabavo plesalcev.

Ker bo piknik prirejen v korist društvene blaginje, je naša dolžnost, da ga val posetimo. Vstopnina je za moške 50 centov, za ženske pa 25c. V slučaju dežja bo piknik dne 26. septembra. Val dobrodošli. Za dobro postrežbo vam jamči odbor. Za društvo št. 398 S. N. P. J. — Toma Bonanac.

Burgettstown, Pa. — Vse je žalostno v naši naselbini, ker so delavke razmere slabe. Krivo je tudi to, ker so val napredni Slovenci ali drugam. Samcev pa pri nas ni dosti.

Poročati moram o naši veselici, ki se je vršila dne 4. septembra zvečer, ter se zahvaliti delničarjem, ki so prišli na veselico in oddaljenim, ki so poslali darila za boljši uspeh naše prireditve. Posebno se zahvalim fantom, moštem in ženskam iz Avelle, ki so nam pomagali do dobrega isida zabave. Prišlo jih je par tudi iz Southvillia. Hvala vsem, ki ste priskočili na pomoč domu slovenskih svobodomiselcev.

Bratje in sestre, na 26. septembra bomo imeli delničarji svojo sejo ob dveh popoldne. Ta seja bo največje pomena, kar jih je še bilo v Burgettstownu. Zato val napredni delničarji na sejo, ker ne bom razkladal, kaj bomo razpravljali na seji. Pridite in slišali boste sami. Zanimajmo se bolj za naš dom in bodimo složni, da bomo kaj dosegli. Torej val na sejo 26. t. m.

Hvala moram še izreči našim sodelavkam: Franciški Leskovec, Mary Stebe in Franciški Ferberar, ki so napravile red v domu, da lahko rečem, da še ni bilo tako znašno kakor sedaj.

Bratki pozdrav naprednim Slovincem v Ameriki. — Frank Laurich.

Ameriški Hinduji apelarajo na delavce za pomoč

New York — (FP) — Saliendra Ghose, tajnik organizacije Prijateljev svobode za Indijo, je razposlal na vse delavske unije apel, da naj podpirajo predloženo senatorja Copelanda, ki zahteva varstvo za 3,500 Hindujev, živčih v Združenih državah.

Ghose slika v presenetljivih besedah stanje Hindujskega farmarja in delavca, ki sta puščena na milost lokalnih političnih grajtarjev, odkar so zgubili državljanske pravice ter da so od takrat postali navadni vandrovci brez vsakih sredstev in varstva. Odlok, ki ga je izdal vrhovni sodnik Sutherland leta 1923, je oropal Hinduje za kona belopolnih oseb, da niso od takrat več sposobni prositi za državljanstvo, kar jim pa je bilo dovoljeno mnogo leta pred tem odlokom. Sedaj nimajo ti reveži niti pravice, da bi rentali farme, kaj šele da bi imeli pravico lastovati jih, čeprav je bilo nad 400 teh ljudi na farmah pred omenjenim odlokom zaposlenih na svojih, ali pa na zarentanih farmah, ki so jih obdelovali v raznih državah ob Pacifičnem morju. In sedaj pa je teh 3,000 Hindujskih delavcev podvrženih raznim šikanam ter so prisiljeni seliti se iz kraja v kraj, pod večim strahom, da se jih deportira.

Coplandova predloga samo u-postavi prejšnji zakon v veljavo ter da Hindujem pravico do državljanstva. Ko se govori o belopolnih zakonih, se seveda ne misli, da so ti Hinduji bele polti, ampak samo to, da so člani velikega Arjiskega plemena raznih skupin, ki so raztrešene od Skandinavije do Indijskega polotoka. Zagovorniki Hindujev argumentirajo, da imajo pravice kot beli, zato ker so se naselili v Ameriko še takrat, ko ni bil odlok vrhovnega sodnika v veljavi. Oni pravijo, da je ta odlok grd napad na te ljudi ter da jih je oropal pravico, do katerih so upravičeni. Sutherland ni dal nikakega znanstvenega vzroka za odlok, pač je dejal, da je beseda "belopolni" samo popularnega pomena.

V omenjeni predlogi se ne zahteva nikaka pravica za nadaljno prišeljevanje Hindujev ali kaj podobnega. Edino kar mi zahtevamo je to, da bočemo imeti garancije in protekcijo za teh par tisoč ljudi, ki so kaplja v morju med ameriškim ljudstvom, je dejal Ghose. Prišeljevanje je avtomatno izključeno po kvoti. Ta kvotni zakon zadene Hinduje tako, da niti en sam človek se ne more priseliti v Ameriko, ker se ti ljudje niso selili v Ameriko pred letom 1893. Kvota pa velja za leto 1890, namreč kolikor priseljenec je bilo v tem letu ali prej v Ameriki ter se ravna po tem številu. Tega pa tudi Coplandova predloga niti ne omenja, ker se ve, da bi ne bilo možno spreminiti zakona v prid par Hindujem.

Ghose je proutal pet mesecev razmere med Hindujskimi priseljenci. Približno 300 jih jih je zaposlenih pri Fordu in drugih avtomobilskih tovarnah v Detroitu, in približno 2,800 jih je v Californiji, v državi, kjer tujcem, ki ne morejo dobiti državljanških pravic, posebno trda prede. V New Yorku je okoli 500 Hindujskih dijakov, drugi so pa raztreseni po ostalih državah. V vsah slučajih pa so to miroljubni ljudje, ki spopolnjuje postavte, to da nov zakon pa jih izpostavlja v roke brezvestnim politikam, ki jih prišljijo, da morajo plačevati visoke dohodninske dayke, kar bi se pa ne smelo. Ghose apelira na delavsko gibanje za pomoč zato, ker ve, da združena zahteva strokovnih unij lahko pripomore, da se sprejme Coplandova predloga.

Španski "plebiscit"

Madrid, 16. sept. — Oficialno poročajo, da je bila šest milijonov glasov oddanih v treh dneh ljudskega glasovanja za Primo de Riverov režim. To sta komaj dve sedminki vsega prebivalstva v Španiji.

Povprečna mezda železničarja je \$135 na mesec

Piše L. Olds za F. P.

Vseh delavcev, ki so zaposleni pri raznih železnicah, je bilo med mesecem majem in junijem 1,833,621, ali 51,925 več kot pa v letu 1925, kot poroča meddržavna trgovska komisija. V juniju tega leta so družbe plačale v mezdah vsa skupaj \$249,055,495, ali devet milijonov dolarjev več kot v letu 1925.

Prvo polovico leta so družbe zaposlile povprečno 1,773,375 delavcev. To pomeni, da so družbe dale 27,274 več delavcem delo, kot pa preteklo leto v istem času. Medse železničarjev so za prvo polovico tega leta znašale totalno \$1,458,065,958. To je približno 38 milijonov več kot pa prvih šest mesecev preteklega leta.

Povprečna plača vseh železničarjev, vstevši visoke plače višjih uradnikov, je bila \$136 v juniju, 1926, lani pa je bila \$135. Ta neznaten povečanje komisija pripisuje povprečnemu dvurnemu delu, ki ga je delalo večina delavcev. V času prve polovice je povprečen delavec zaslužil \$822, ako primirjamo z zaslužkom \$813, ki ga je imel prvo polovico preteklega leta. Zvišek je za en odstotek.

V naslednjem je podan zašluček železniških delavcev za prvi polovici letošnjega in lanskega leta:

Številna mesta	1925	1926
Črna (klas B)	707	775
Postojni delavci	548	551
Trajni delavci	497	491
Številna mesta	954	941
Regionalni delavci (klas A)	954	941
Regionalni delavci (klas B)	489	489
Delavci, shod. mero	489	489
Telegrafisti in telefonisti	375	369
Delavci (freight)	3,335	3,400
Delavci (freight)	3,335	3,400
Delavci (freight)	3,335	3,400
Delavci (freight)	3,335	3,400

Samo v slučaju telegrafistov in strojevodij je povešek še precej znaten nad onimi mezdami iz leta 1925. Povešek tem delavcem je za 3 odstotke. Ostali delavci pa so imeli le eden do dva odstotka poveška v mezdah nad lanskimi.

Zaposlenost se je posebno zvišala vsem delavcem, ki niso zaposleni v delavnicah ali v popravilnicah. Delavci v popravilnicah so najnižje plačani izmed vse železniških delavcev. Pa tudi njih število zaposlenosti se je le znatno zvišalo.

Mezda, ki jo prejema ena četrtina delavcev zaposlenih pri vzdrževanju železnic, da so iste varne, je beraška. V prvi polovici tega leta je znašala povprečna mezda komaj \$438. To pa bi znašalo za celo leto manj kot \$900. In s to plačo naj delavec preživlja svojo družino? Taka mezda pa tudi vpliva na ostale mezde v tej industriji in se lahko prigodi, da jih povleče nazdol.

Tri tisoč novih članov sprejetih v unijo.
Philadelphia, Pa. — Federacija Full Fashioned Hosiery delavcev, katere je priključena United Textile Workers uniji, je sprejela tri tisoč novih članov v organizacijo. Približno 75% teh novih članov je iz Philadelphijskega distrikta, kot so poročali unijaki uradniki na konvenciji, ki se sedaj vrši v Philadelphiji. Prihodnji teden pa se bo vršila konvencija United Textile Workers unije. Jedro Hosiery organizacije obstoja že po vseh neorganiziranih distriktih, pravi unijako poročilo. Problemi organiziranja bodo vzeli večino časa konvenciji, posebno pa še sugestije, da se pošlje plačane organizatorje v slabo organizirane distrikte, da upostavijo unijo.

James Maurer, predsednik pennsylvanske delavske federacije, je ostro napadel odprto delavstvo, za katero so zlasti po vojni začeli voditi delodajalci kampanjo. In ta kampanja je še v divjem pohodu na Zapadu, od kjer se je Maurer baš vrnil.

Podpredsednik United Textile Workers unije je poročal delegaciji 60, ki zastopajo 21 područnic v desetih državah, da njihova organizacija v nozavičaraki industriji je bila vstanu držati delodajalce k tlom, da ni bilo močote producirati čez mero blaga, ki bi.

ŽARKOMET

Kitajski Slovek.
Listi so prinesli drobno vest na deveti strani, da so angleški pomorski oni dan pobili 5000 Kitajcev na Kitajskem, ne v Glasgowu ali v Avstraliji.
Novica je res malenkostna. Če bi n. pr. Angleži pobili 5000 ali 500 ali 5 inčev, bi bila vest važnejša in imela bi večji naslov. Irake buše še nekaj štejejo med kristjani in homo-sapiensove, ampak kitajskih muh je toliko, da se res ne izplača tritati prostora v listih radi njih.

Nekoč se je neki narodni rojak pritožil, da naši listi objokujejo siromahne Kitajce. Hotentote in haltake divjake, za siromahne Slovence pa nimajo niti ene kiserne solzice. On že ve, kje ga št. 11 žuli. Bodimo torej ljudje, brigamo se za ljudi in ne cmerimo se radi muh!

Klenk, klenk, klenk!

Velika klonvokacija kukuklanov je bila v klavnem mestu. Zbrali so se vsi kltiki, klagi in klugli in deklitali, da v Ameriki imajo le pitostantni svobodo in vse druge ljudi naj vlag vzame. Ker pa ves ameriški svet še ni na glavo padel, bodo morda viti nevidnega impelija še počakali, pletno pulitanski kukuklanski klenk nam vladal bo.

Plankal — bi rekel naš gospod Tlunk.

Na prodaj — dva litra bolne krvi.

Rumunska kraljica pride v Ameriko prihodnji mesec. Ba je pride zato, da omoči tukaj svojo hčer, katero pripelje seboj. Kraljica je neki rekla, da njena samska hči, katere ji je še ostala, se mora poročiti iz čiste ljubezni, čeprav je ženin navaden Slovek. To se čuje zelo demokratično in radikalno za kraljevske mamo iz Rumunije.

Ni pa radikalno, niti malo demokratično, kar je zapisal nek ameriški politično-bizniški filozof, ki je pravzaprav pojasnili, kaj išče rumunska kraljica s svojo princezo v Ameriki. On pravi, da zdaj ima ta ali oni ameriški milijonar priliko, da kupi — pravilno: kupi — svojemu sinu rumunsko kraljico in si zagotovi imenitno potomstvo, kajti njegovi vnuki bodo po materi imeli kri angleških kraljev, ruskih carjev in nemških kaiserjev.

Shades of Jefferson! Kri angleških kraljev, ruskih carjev in nemških kaiserjev! Ta gnifa, gnofna kri se zdaj lahko pretaka po šilah vnuka in vnukinje kakoga navadnega Fordka ali Crampusa s pogojem seveda, če poplase ček za milijon "vbo-gazauparjev".

Mj, plebejske ničle, ki nima po niti milijona centov, jemljemo torej na znanje, da čista ljubezen na evropskih in ameriških dvorih se izraža v rejeni monarhiji in kryl treh propadlih roparskih dinastij.

Konjček svobode.

Naši franciškanaki pisaki, ki ne zahtevajo v aid in vsak dan preklinjajo svobodo v Mehiki, ne morejo razumeti dejstva, da vsaka svoboda ima svoje meje in da za neumnost aplah ne more biti svobode.

Pisaki ne zahtevajo svobode za gobave in drugače okužene ljudi, ker bi se do smrti osemili, če bi to storili. Ali kakor ne more biti svobode za telesne nezdravljive bolezni, da bi se svoboda ne razširila, tako mora imeti svoje meje tudi religiozna epidemija, ki dela iz ljudi mentalne revčke in ki zlasti v Mehiki že gravitira na blaznost.

Te vrstice seveda ne prepišajo pisakev, ker so popolnoma nedostopni za vsako racionalno misel.

Nevarna igra.

Julij Cezar se je igral z bodalom. Jufji ni umrl naravne smrti. Benito Mussolini se igra z bombami.

K. T. B.

končno povzročilo brezdneje. Medtem pa druge tekstilne industrije niso bile tega zmoe.

Dravnik v zvezi z Aimee je izvršil samomor

Je že tretja žrtev zloglasne pridigarice. Aimee pričakuje aretacijo. Njena čreda ji sledi po sledi razkrinkanju.

Los Angeles, Cal.—Dr. R. W. Waters, ki je bil zapleten v aferi Aimee Semples McPhersonove, pastorice iz Angelus Temple, je 5. septembra izvršil samomor. Izvršil je strup in našli so ga vrtu. Pustil je listek z besedami: "Vidimo se v nebesih." Zavračala samomor ni navedla, asno pa je, da je bil zdravnik v mrt radi skandala, ki ga je čal, ker ni mogel izvršiti naloge, a katero ga je najela dušna pastirica Aimee. Kot je izpovedala Lorraine Wiseman, ki je zdaj tonila glavna obtožiteljica duhovnice, je Aimee plačala dr. Watersu \$125, da ji naj pomaga obiti "Miss X", s katero ona zapirje svoje orgije v hišici v Carnelu ob morju.

To je že tretji mrlič, ki je obšel za petami Aimee Semples McPhersonove. Dva meseca sta tonila v morju prve dni po njenem misterioznem izginotju v sedmim maju, ko sta iskala njeno "truplo" v uverjenju, da je tonila med kopanjem.

Skandalozna afera pastirice je zdaj menda blizu h koncu. Aimee sama pričakuje, da jo aretirajo radi krive prispege pred teleporoto v juniju, ko je bila raznesla storijo o "ugrabljenju" v "ujetništvo" v Mehiki. V srečo zvečer je duhovnica v svojem Angelus Temple dramatično nastopila pred silno množico svojih vernikov in skoraj jokaje izjavila, da "satan ne miruje in lo najbrž hoče preganjati do groba, toda ona prenese vse u-larce kot dobra kristjanka in ljubavna božja."

Njeni pristalci, katere računa-se na 35.000 glav, so ji alepo sledili kljub jasnim dokazom, da Aimee, vleče za nos vso javnost. Nabili so tempel do zadnjega kotička in zunaj je bilo več tisoč seb, ki so se tepje za prostor. Bili so pravi izgrdi in priti je morala policija, da je naredila mir.

Kakor izjavljajo priče—ki se zdaj oglašajo od vseh strani—predvsem pa Lorraine Wiseman, je pastorka zadnje tedne despatratno iskala ljudi, ki bi hoteli nastopiti kot njeni "ugrabitelji". Proti dobremu plačilu. Zagotavlja, da je priče, da se ni treba nikomur bati sodišča, kajti ona je "sfiksala," da je okrožni pravdnik Asa Keyes ne bo več nadgledoval. Ponudila je tudi veliko vsoto denarja za sliko "ko-te" v Mehiki, v kateri so jo držali njeni "ugrabitelji." Toda koča mora biti taka, ki je bila daj časa prazna, ker načrt bi nadel v vodo, če bi se izvedelo, da je bila koča okupirana v ti-tem času, ko je ona imela biti tamkaj ujetnica. Izkratkaj, Aimee je metala denar za obema ro-kama, da se izmaže—bedaki, ki nahajajo v Angelus Temple, pa znaajo skupaj dolarje.

BODO RAZMOTRIVALI O DELAVSKIH PRISPEVKIH ZA IZOBRAZBO.

New York — (FP) Vprašanje izobrazbe bo glavni predmet tretje letne učiteljske konference, ki jo bo obdrževala 1. oktobra, ki unija newyorkskih učiteljev in unija Teachers Auxiliary na Hudson Gild farmi v Netongu, N. J. Tisk in pa platforma izobrazbe sta prvi točki za diskuzijo. Prvi o tem bo razpravljal urednik magazina Survey, potem urednik New Republic revije in sourednik revije Evening Post.

Delavski prispevki za izobrazbo in napredek je drugi predmet, ki se ga bo razmotrivalo. O tem vprašanju bodo govorile razne učiteljice in zastopnice u-nije te organizacije. Stari in novejši način poučevanja je tretji predmet, o katerem bodo razpravljali razni strokovnjaki na tem polju.

Vedbanje učiteljev bo zadnji predmet na tej konferenci, ki ga bo obdelaval predsednik unije, Henry R. Linville.

OTROCI UNIJSKIH DELAVCEV SO SE OKREPILI V POLETNIH KEMPAH.

New York. — (F. P.) — Otroci strokovno organiziranih delavcev so veliko pridobili v dveh kemпах, ki jih je vodila in vzdrževala organizacija Mladih ameriških pionirjev. Ti dve kempi, ena v Pawlingu, N. Y., in druga v Mediji, Pa., sta zaprili za to sezono svoje delovanje za otroke, ki jih je bilo vseh skupaj tri sto. Osemnajst otrok je prišlo iz tekstilnih okrožij in so bili v kemпах brezplačno, ker so njih očetje ali matere na stavki.

Poleg ugodnosti svežega zraka, solčne svetlobe in pa življenja na prostem, so imeli ti otroci tudi priliko se učiti godbe, dramatike in drugih razvedril, ki so potrebne vsakemu. V kemпах so imeli svoje zdrav-nike, ki so zainteresirani za delavsko gibanje in ki so skrbeli, da so imeli otroci zdravstvene preiskave ter da so se vrnili zdravi po končanih počitnicah nazaj k svojim staršem v mesto. V odboru za te kempe so bile reprezentirane razne delavske organizacije, delavske šole in druge delavcem prijazne ustanove. Tekstilnim straj-karjem je to človekoljubno delo olajšalo njih skrb, baš sedaj ko nimajo dovolj, da bi sami sebe preživljali brez zunanje pomoči delavskih organizacij, ki jim pošiljajo prispevke, da se na-proti bojujejo za svoje pravice proti passaiškim trdosrčnim izkoriščevalcem.

OSEM TISOČ PASSAIŠKIH STAVKARJEV PRISTOPILO V UNIJO.

New York. — (FP) — Osem tisoč passaiških stavkarjev je pristopilo v United Textile uni-jo, je dejal Thomas F. McMahon, predsednik unije. Pričakuje se pa, da se bodo še ostali stavkarji, ki jih je vseh skupaj do 15.000, pridružili prvim ter se vpisali v unijo v kratkem ča-su. Pripravljajo se velike de-monstracije v počast pristopa stavkarjev v unijo.

Gustav Deak, ki je sedanjí predsednik nove unije passaiških stavkarjev, in George Hayes od United Textile unije, sta konfirirala s passaiškim komi-sarjem varnosti, Abramom Preiskelom, ter sta ga pridobila na svojo stran, da jim je dovolil stražiti vse vhode pri vseh to-varnah, v katerih so delavci se-daj na stavki. Posebno se pa to-dovoljenje nanaša na Botany tovarno, kjer je bilo stavkarjem piketiranje zabranjeno.

DELAVSKA VZAJEMNOST.

Chicago. — (F. P.) — Prva pošiljatev petih tisoč dolarjev je bila poslana v New York iz Chicago, ki jo je poslal skupni odbor Int. Ladies Garment Workers. To svoto se bo pora-bilo v stavki v New Yorku, kjer so na stavki delavke iste orga-nizacije, da si zboljšajo stanje ter so proti nepoštenemu na-stavljanju delavcev. Pričakuje se, da se bo v par dneh poslalo še nadaljnjih dva tisoč dolarjev in potem še več, da se podkrepi stavkujoče k vstrajanju za njih pravice.

Nov stroj vzelo delo telegrafistov.

Chicago. — (F. P.) — Nov Permalloy kabelski stroj med New Yorkom in Londonom je zopet en trijumf, ki je vzel več delavcem zaslužek, ki so bili za-poleni pri telegrafskih na-pravah. Vsaj tako izgleda iz poročila, ki ga je dala kompanija Western Union Tele-graph. Ta nov stroj je v stanu poslati 2500 črk na minuto, kar je petkrat več kot pa je bil v stanu napraviti star podmorski kabl. To je poročilo, ki ga je dal v javnost čikaški mestni nadzornik, Herebirt Brown.

PISMA NA POSTI

v Chicago imajo: Janez Miklav-čič, št. 557; Zelma Popović, št. 564; Vincenc Ubović, št. 585 in Mote Vičević, št. 4796. Pisma dobite na glavni pošti v veži. Poleg tekoče številke povejte kraj, odkoder pismo pričakuje-te.

Vesti iz Jugoslavije

Smrtna obsodba v Sibeniku. V teku enega tedna je bila 3. sept. v Sibeniku izrečena že druga smrtna obsodba. Porota je obsodila na smrt Antona Eršana iz Krusevca, ki je dne 3. februarja ubil svojega svaka Ante Kuzmana, ki se je vrnil iz Amerike z znatnimi prihranki. Njegova žena Marija in njen brat J. Eršan sta sklenila, da ga spravi s sveta in se polastita njegovega premoženja. J. Eršan ga je iz zasede ustrelil. Žena umorjenca je bila obsojena na osem mesecev ječe. Državni pravdnik je proti prelagi razsodbi prijavil ničnostno pritožbo.

Ponesrečenja v Trbovljah. V Breznem je padla pri družini Zupan 18 mesečna hčerka Valerija v stranišče in se zadušila. — Na Kalu se je ponesrečil pri sekanju drv 19letni posestnikov sin Ivan Črnovar, ki je na posledicah umrl v dveh dneh.

Zegnanstvo streljanje. Nevleje imajo pri streljanju ob žegnaniu vedno smolo. Lansko leto je o-smodilo nekega fanta in le slučaj je pripisati, da fant ni oslepel. Letos, ko so streljali s topičem, je pa odnesel 15 letni Anton Petek hujšo poškodbo. Odtrgalo mu je prst na robi in poleg tega ima ves obraz opečen. Tako da je moral po zdravnikovi odredbi takoj v bolnico. Ne razumemo, zakaj je župan dopustil, da so streljali sami fantiči, to je revež ponesrečenec. Jerkažev in Do-larjev. Ni dovolj, da se poveri streljanje odraslenemu, dolžnost je, da to tudi kontrolira kak ob-činski svetovalec. A to se ni zgo-dilo, ker dotičnika, ki je podpí-sal, da bo streljal, sploh poleg ni bilo.

Smrtna kosa v Trbovljah. Umrlí so: Marija Radanovič, hči telefonista, 4 leta, Loke 350; Ma-rija Kolar, zasebnica, 82 let, Lo-ke 377; Silva Pustšek, hči delavca, 3 leta, Retje 168; Adolf Smrekar, sin rudarja, 1 mes., Loke 367; Ludvik Oblak, sin delavca, 3 dni, Loke 82; Ivana Fri-bar, hči služkinje, 1 uro, Loke 251; Ana Potrata, zasebnica, 72 let, Loke 128; Franca Vezdaj, žena rudarja, 70 let, Studence 26.

RAZNO

Detekтиви zakonolomstva. V Parizu se nahaja cel kup zaseb-nih detektivskih uradov. Največ dela imajo z zakonolomstvom in razumljivo, da delajo s tem tudi največ dobička.

V Franciji namreč obstoja za-kon, da zadostuje prelomitega za-kona (in na podlagi tega loči-tev), če je dokazano po dveh pri-čah. In ker ni nič bolj naravne-ga, kakor da človek čim hitreje dozna v takih zadevah resnico, prihajajo k detektivskim agenci-jam množice razburjenih in ner-zvoznih soprogov in soprogov. Ta zakon je postal za detektivske a-gencije naravnost zlata žila.

Ce pride klient v agencijo, se najprej določi cena zasledovanja nezvestega zakonca. Nekateri detektivski zahtevajo 50 frankov na dan, drugi ne delajo za manj kakor 100 frankov. Včasih se do-loči kar skupna cena za vse delo vneprej.

Cim ste se domenili za ceno in položili precej visoko aro, se za-čne zasledovanje na podlagi po-datkov in sumničenj, ki ste jih javili agenciji. To zasledovanje se konča s pozitivnim ali nega-tivnim uspehom.

Tedaj vas da direktor agenci-je poklicati in vam izjavi, da so vaša sumničenja neopravičena. V tem primeru plačate ostanek in zadeva je za vas srečno kon-čana. Ali vam pa razodene, da delite naslade in veselje zakon-akega življenja s tem ali onim. In prečita vam poročilo svojega uradnika:

"Predvčerajšnjim je gospa N. izstopila iz avtomobila št. toliko pred št. 16 te in te ulice, ter šla v hišo. Avto jo je čakal na šla-sprotni strani ceste. Kakih de-set minut pozneje je vstopil v hišo mlad gospod, visoke posta-ve, črnih, kratkoprištrženih brk, v svem površniku in polcilindru. Skrbno se je oziral na vse stra-ni, če ga morda kdo ne opazuje. Ob 5. uri in 35. minuti popoldne

je gospa N. prišla iz hiše, sedla v svoj taksi in ... itd."

Detekтиви imajo ponavadi s se-boj male fotografske aparate in večkrat se jim posreči, da po-naamejo slike, ki potem pri sodi-šču dobro služijo za dokazila.

Ce je nezvestoba dognana, se klient domeni z detektivsko a-gencijo. Določita se dve vaega spoštovanja vredna možaka kot priči in ko sta ljubimca spet v svojem gnezdu, prihiči vsa četa. Detektiv pa vedno pre natančno preliče svojega klienta, da li nima skritega pri aebi kakega o-rožja. S tem se je že preprečilo mnogo nesreč, kajti ni ga sko-raj soproga ali soproge, ki bi v te mprimeru ne prišel z nabitim samokresom, da maščuje svojo čast.

Nato potrka družba na vrata in sledi klasični prizor, ki se po-navlja vedno istar in vedno nov, odkar obstoja zakon.

Detekтив in priče potem prič-a-jo na sodnji in na podlagi tega pričevanja lahko varan sopro-g zahteva sodno ločitev zakona.

Vse to ni samo v Parizu, tem-več po vseh velikih mestih čisto vsakdanje. Detektiv in priče i-majo v takih slučajih vedno tež-ko nalogo in morajo ohraniti svo-jo prisotnost duha, ker pride tu ponavadi, če se ne do strelja-nja pa vsaj do pretepa. Zadnji senzacijni proces v Parizu zo-per velitrovega Lancela je po-kazal tipičen primer zakonolom-stva. Lancelova žena je bila v stanovanju enega najboljši znanih vojni letalcev, Marvela, krasnega dečka. Lancel je z de-tekativom in pričami udril v le-talevno stanovanje ter našel svo-jo soprogo tako in tako ... Ko je letalec dvignil svoj pest, ga je Lancel, ki je znal predobro skriti svoj samokres, ubil z dve-ma streloma. Porotniki so ga o-prostili ...

8 POLJA VEDE

Gledanje brez očel. — Leta 1920 je objavil zdravnik Louis Fari-goule, znan pod psevkonomim imenom Jules Romains, zanimi-vo razpravo "Videnje brez očes-ne mrežnice" (La Vision extra-retinienne et le sens paroptique), ki je dala izrednemu vseučiliške-mu profesorju Reneju Maublan-cu pobudo, da je prišel vzgajati vid gospe Heynovi, slepi od avo-ga 18. meseca. Zdravnik in njegova izobražena silepica sta pravkar pridobila svoja izkustva v knjigi "Une Education Paroptique". Odgoja se je pričela z nekočinko hipnozo, da bi bolni-ca prišla v stanje avtomatizma. Zdravnik jo je izpraševal, kaj ču-ti, ko ji pokazuje ta ali oni pred-met. Po štirih sejah je gojenka zaznala paroptični (izvenočeni) čut, t. j. gledanje z mikrosko-pičnimi očesi v koži, slasti na obrazu, lénicah in vekah, neko-liko tudi na prstih in tilniku. Na 50 cm razločuje vzgojiteljovo obliče, loči krog od četrkotno-ga, razne barve na lepenci, razpo-znava črke na papirju in počasi zlozroge. V Benetkah je začutila barvo hiš in prekopov, na avi-carskih planinah pa ni videla nič. Danes razbira dan od noči, na daljavo pa je njen vid brez moči. Dasi ko podatki Heynove gospe zelo pomembni za psiholo-gijo, jih je treba skeptično pre-sojati: njeno izražanje je sicer na-ke, ali občutki in dojmi so po vsej priliki drugačni nego pri zdravih ljudeh. Zato ne vemo, jo li pravilno razumemo. Vprašanje pa je, ali si smejo slepci dajati kaj upanja sprito nje-nih uspehov. Na splošno menda ne. Saj je njen primer zares izje-men: gospa je nenavadno na-darjena, naobražena, krepko-voljna. Vendar smemo z zaupa-njem pričakovati nadaljnji stu-dij, o zakrnelih vidnih elemen-tih, ki jih vsebuje človeška poit.

Kukukusi poraženi v Coloradu.

Denver, Colo. — Kukukovski kandidati in predstavniki dru-gih tajnih organizacij so bili zadnji torek poraženi na celi čr-ti pri primarnih volitvah v Co-loradu.

NAROČITE SI KNJIGO "NAROČNI SLOVENI"

Ob 5. uri in 35. minuti popoldne

Objavljena dežela je naša dežela

POVEST O RAZVOJU CLOVEKA, NJEGOVE KULTURE IN MORALE.

(Začetek tega članka je bil priobčen v avgustovski številki Mladinskega lista in konec bo priobčen v septembrski številki, ki izide te dni. Članek je spisan na mladino, a je ravnotako do-brodošel odraslim, zato ga cele-ga ponatisemo. Uredništvo na-merava iz Mladinskega lista na-praviti kolikor mogoče podučen list ne samo za mladino temveč tudi za odrasle, zato pripravo-mo, da si ga čitatelji Prosvete naročijo, če ga še nimajo. Naro-čnina za ta zanimivi mesečnik za vsa člana S. N. P. J. samo 30 cen-tov na leto, za druge pa 60 cen-tov.)

"Človek je rojen zato, da tr-pi," je rekel Job, ko je plamen švigal nad streho njegove hiše. Toda skozi vsa stoletja, skozi vse dobe je človek upal. Skozi vse čase vidimo, da je človeštvo iskalo srečo ne za takrat, ko je živel, temveč za bodočnost. Ljudje vidijo srečo vedno v bo-todočnosti. Pesnik pravi v svojem velikem upanju, da človek ni srečen, toda vedno bo srečen. Sreča je nekaj, po čemur vsak hrepeni. Ze hrepenenje po sreči je del sreče.

Skozi vso človeško zgodovino in tudi prazgodovino so si ljud-je pripovedovali pravljice o de-veti ali objubljeni deželi sreče. Ta-ko se danes starši avojim otro-ko pripovedujejo pravljice o deželi blagostanja. Deveta ali ob-objubljena dežela je bila ljudem v preteklosti del vere, del vsakda-njega hrepenenja. Ta želja je vodila ljudstva skozi puščave, dala je zatiranjam moč, da so pre-stali suženjstvo in trpljenje. Vedno je bila vera v ljudstvo, da bo prišlo v srečno deželo blagostanja, ko bo prodrlo sko-zi nesrečno puščavo.

Objubljena dežela je iskalo vsako človeško pleme v vsakem veku. Divjak iz dupline je že hre-penel po deveti deželi, ki je bila kajpada veliko bolj priprta ka-ko je deveta dežela modernega človeka. Njemu je bila objub-ljena dežela tam, kjer je dobil zadostno količino jedi in pišče, da mu ni bilo treba trpeti zanj. V stoletjih križarskih vojak in avojim veku so kralji gonili svoje tlačane na vojske, da bi jim izvojevali objubljeno in srečno deželo. Tako se v dva-asetem stoletju državljani lažejo sreče, dežele, v kateri bi ljudje živeli srečno. Ljudstvo samo, de-lavci, kmetje, vsi hrepeno po iz-bojšanju.

Ce bi bili ljudje srečni in za-dovoljni, bi nikoli ne iskali ob-objubljene dežele. Starši pripo-vedujejo otrokom pravljice o sre-či, objubljeni deželi, ker si take dežele sami žele in ker niso za-dovoljni ter se hočejo povzpeti višje. Morda ne dosežemo sre-nejše dežele, toda del sreče je v tem, da se borimo za izboljša-nje; naš up nikoli ne zamre.

V pradavnih dobah, katere niso popisane v zgodovini, se je divjak, prednik današnjega člo-veka potikal po gozdovih. Nje-govo mišljenje je bilo jako ome-jevo; govoril je znal malo be-seč, orožja ni poznal in tudi ob-lačila ne. Trpel je vseh vremen-skih nepravil, vročine in mraza. Prvo se je naučil odavati se z ličjem in pozneje s kožami ubi-tnih živali; dolga stoletja potem pa je najmodernejši človek izna-šel dobiro ognja, pri katerem se je grel v mrazem vremenu. Toda človek je bil že v tistih pri-mitivnih časih zavistien; in tisti modrejši, ki je znal ogenj nare-diti, ni nadel drugega. Zato je napredek zastajal. Le gospod-plemena je znal pripravljati o-genj, od drugih, ki so se hoteli greti pri njegovem ognju, pa je hotel, da so mu izkazovali čast. Mladje in slabotne je naglal od svojega ognjišča.

Predstavimo si mlada divjaka, oba se dečka, ki sta se srečala v pragozdu. Vsak je imel v ro-kah kamen, kar je bilo takrat še edino orožje, ki se ga je divjak posluževal, da je ubil zajca ali

ptico in jo surovo pojedel. Ko sta se mlada divjaka dečka za-gledala v gozdu, sta se oba tre-la od strahu, ker sta bila vsak drugega plemena in sta se kot taka sovražila ter se bala drug drugega. Težko sta se dogovo-ri-la, da si ne mislita storiti nič hudega, vrgla sta vsak svoj ka-men proč iz rok in kazala dlani, da nimata kamna ter da hočeta biti prijatelja. Dogovoriti se drugič nista znala, ker takrat so ljudje poznali še malo be-seč in so se večinoma sporazu-meli samo z dajanjem znakov in par glasov. Znak prijatelj-stva je torej bil, da sta si poka-zala prazne roke. To je bil tudi začetek današnjega običaja, da si dajamo roke, ko se srečamo s prijateljem. Kaj sta si mlada dečka povedala, danes nikakor ne moremo dognati, kajti tistih par glasov, ki sta jih znala dati od sebe, ni nikjer zapisanih, ve-mo pa lahko, kake so bile njune potrebe in želje. Zato vemp, kaj sta si mislila dopovedati. Pr-vi je bil sin divjaka loven, ki je lovil živali, drugi pa, recimo, je bil sin divjaka, kateri je znal zakuriti ogenj, pa ga je pregnal s doma iz je deček ikal drugo družbe. Sprjaznila sta se in drug drugega naučila, kar sta znala. Eden je znal boljše rabiti orožja. Znal je tudi pograbiti kol in z njim ubiti zver; drugi je znal napraviti ogenj. Na tak način so se učili divjaki rabiti gorjace in kamenje. Učili so se rabiti kožuhe in napravljati si jed pri ognju. Potekla so stolet-ja, toda nič novega niso iznašli; vse je ostalo pri starem, samo podnebe se je ikreminjalo. Po-stajali so vedno hladnejši časi in človek se je učil vedno boljše napravljati oblačila. Tudi stano-vališče si je človek poiskal v to-plejših prostorih. Največ ljudi je živel po duplinah.

Ljudje, ki so živeli po dupli-nah, so pustili za seboj nekatere znake, ker v njih je bila žila u-metniške krvi, primitivne in gro-be, pa vendar umetniške za div-jake. Izdoblili so kosti v razne oblike in po stenah so zarisali slike živali, konjake in volovske glave in podobne jelenov in slo-nov. Skozi stoletja so delali tako, izumrli so in spomin na njih u-metnost je izginil.

Drugi so živeli pri jezerih in morjih. Bali so se divjakov iz notranjosti zemlje, kakor so se ti bali njih. Ce sta se srečala mlad divjak z obrežja in mlad divjak s celne, sta se zopet spo-znavala in učila drug drugega. Duplinaki umetnik je učil divja-ka z obrežja, kaj pomenijo nje-gove figure po steni. V njih so bila zapopadana stremljenja na boljše, želja po debelejših živa-lih, ki imajo več mesa ter boljše kožo za odejo. Z umetnostjo so se razvijale misli. Porodila se je prva ideja jahanja na konju. Res, je v vekihi zatem prišlo vdomačenje konja, ki ga je div-jak porabil za ježo. Izpopolnil je tudi orožje proti nasprotnikom in je kamenje in palice pričel ob-delovati in brušiti. Boj za ob-stanek je zahteval več urnosti. Umetnik, ki je prvi zapopal de-jejo o tem napreduku, je mislil, da bi se šele potem splašalo ži-veti, če bi ideja udeležila.

Iz daljnega vzhoda je prišel v Evropo divjak, ki je prinesel s seboj nabrušeno sekuro in pri-peljal tudi črede ovac. Bil je pa-stir in lovec. To je bil prvi pa-stanek orožja, ki se je v stoletju razvil v kovinsko orožje. Bil je sposobenjši kakor divjak iz du-pline, zato ga je pojedel in nje-gova bivališča porabil za svoja.

Prišel je obdelovati polja. Ta-krat so se pojavili tudi prvi ča-rovniki, to so bili bolj premete-ši ljudje v človeškem plemenu, ki so poznali vire nekaterih na-ravnih pojavov in a svojim zna-menjem strašili nevedne. To je bil prvi začetek bogočastja. Ča-rovnik ali duhovnik je bil gospod med divjaki, ki so se ga bali. Njemu so zidali lepša bivališča, ki so bila obenem častilnice. To je bil začetek grajenja hiš. Spr-va so delali svetilča iz grobega kamenja, potem pa izpopolnje-vali opokarstvo in lončarstvo. Poglavar ali duhovnik je s svojo oblastjo nad ostalim plemenom izsiljeval, da je ljudstvo moralo darovati bogovom in iskati po-tolaženja božje jeze. Duhovniku

se je navadno dobro godilo, ker nevedni so mu nanesli vsega sa-mo zato, ker so mislili, da-se bo-do s tem prikupili pri bogovih. Človek je stremel po boljšem, za-to si je na ta način iskal bolj-šega, ker ga je duhovnik učil, da bo tako dosegel.

(Dolge prihodnjak.)

O P O M I N I

Vse one, kateri mi kaj dolgu-jejo, opominjam, da poravnajo svoj dolg vsaj do 1. decembra 1926. Vsak ve, da sem bil dober v sili in potrebi tukaj v Klein, Mont., in še na Aldridge Mont Park Co. Naslov: Geo. Zobe, P. O. Box 14, Klein, Mont. — (Adv.)

POZOR SLOVENKE

v starosti nad 45 let.

Katero veselje lahko služba, pri majhni družini na farmi za go-spodinsko delo opravljati, naj se prijavi na spodnji naslov in obenem sporoči, koliko zahteva plače na mesec. Vse ponudbe naj se pošljejo na naslov: "Potrebu-jem služkinjo", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

HIŠA NA PRODAJ.

Prodaja se 6-sobna hiša, klet, garaža in naprt porč. Tri akre zemlje, 300 tri leta starih vi-skih trt, 40 sadnih dreves. Vse to se nahaja v velikem mestu, kjer je 8 tovarn in je oddaljeno 100 milj od Chicago. Vse je še v dobrem stanju. Cena vsemu skupaj je le \$3000. Za pojasni-la pišite na naslov "Hiša na prodaj", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Uprava poš-ilja pisma lastniku.) (Adv.)

Zastojni nadušljivim in mri-ličnim bolnikom.

Zastojni na počitni metode, ki je lahko van-ke sprejeti brez, da bi trpel in brez upne čam.

Mi imamo metodo s katero kontroliramo nadiho in želimo, da vi to postopno na-kaše troška. Struktura sko je vsi slučaj stari, nov ali če je sedaj že kronična na-duha, ali bronhitis, ali astma, ali kašelj, ali vsa zmeda, dno, "počasi kajenje", t. j. d, in vse brez upne. Mi želimo dokazati vso lažnino podoben štiri in tudi ne bomo stari ali ne na kaj delajo, ako trpijo vedno nadiho ali mrično, nadiho metodo vsi vol-ite.

Je tovarni radi počitni omis, ki se smatrajo za brezposelnost, ako se je že za-ščiteno vseh vseh vseh vseh, nadiho, ali kašelj, ali astma, ali bronhitis, ali vsa zmeda, dno, "počasi kajenje", t. j. d, in vse brez upne. Mi želimo dokazati vso lažnino podoben štiri in tudi ne bomo stari ali ne na kaj delajo, ako trpijo vedno nadiho ali mrično, nadiho metodo vsi vol-ite.

se je navadno dobro godilo, ker nevedni so mu nanesli vsega sa-mo zato, ker so mislili, da-se bo-do s tem prikupili pri bogovih. Človek je stremel po boljšem, za-to si je na ta način iskal bolj-šega, ker ga je duhovnik učil, da bo tako dosegel.

O P O M I N I

Vse one, kateri mi kaj dolgu-jejo, opominjam, da poravnajo svoj dolg vsaj do 1. decembra 1926. Vsak ve, da sem bil dober v sili in potrebi tukaj v Klein, Mont., in še na Aldridge Mont Park Co. Naslov: Geo. Zobe, P. O. Box 14, Klein, Mont. — (Adv.)

POZOR SLOVENKE

v starosti nad 45 let.

Katero veselje lahko služba, pri majhni družini na farmi za go-spodinsko delo opravljati, naj se prijavi na spodnji naslov in obenem sporoči, koliko zahteva plače na mesec. Vse ponudbe naj se pošljejo na naslov: "Potrebu-jem služkinjo", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

HIŠA NA PRODAJ.

Prodaja se 6-sobna hiša, klet, garaža in naprt porč. Tri akre zemlje, 300 tri leta starih vi-skih trt, 40 sadnih dreves. Vse to se nahaja v velikem mestu, kjer je 8 tovarn in je oddaljeno 100 milj od Chicago. Vse je še v dobrem stanju. Cena vsemu skupaj je le \$3000. Za pojasni-la pišite na naslov "Hiša na prodaj", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Uprava poš-ilja pisma lastniku.) (Adv.)

Zastojni nadušljivim in mri-ličnim bolnikom.

Zastojni na počitni metode, ki je lahko van-ke sprejeti brez, da bi trpel in brez upne čam.

Mi imamo metodo s katero kontroliramo nadiho in želimo, da vi to postopno na-kaše troška. Struktura sko je vsi slučaj stari, nov ali če je sedaj že kronična na-duha, ali bronhitis, ali astma, ali kašelj, ali vsa zmeda, dno, "počasi kajenje", t. j. d, in vse brez upne. Mi želimo dokazati vso lažnino podoben štiri in tudi ne bomo stari ali ne na kaj delajo, ako trpijo vedno nadiho ali mrično, nadiho metodo vsi vol-ite.

Je tovarni radi počitni omis, ki se smatrajo za brezposelnost, ako se je že za-ščiteno vseh vseh vseh, nadiho, ali kašelj, ali astma, ali bronhitis, ali vsa zmeda, dno, "počasi kajenje", t. j. d, in vse brez upne. Mi želimo dokazati vso lažnino podoben štiri in tudi ne bomo stari ali ne na kaj delajo, ako trpijo vedno nadiho ali mrično, nadiho metodo vsi vol-ite.

FREE TRIAL COUPON
FRONTIER ASTHMA CO., Room 3741-D
Niagara and Hudson Sts.,
Buffalo, N. Y.
Send free trial of your method to:

NAROČNIKI POZORI

Znamenje (Avg. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljeno včas napakega naslova; pišite nam dopolnilo in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru-štveni tajniki in drugi za-stopniki, pri katerih lahko plačata naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ci-cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Ivan Cankar:

BOBI

Ali nikoli nisi občutil, da je greh zoper naravo, če so otroške sanje goljufane? V srcu ostanejo zmerom, do zadnjega dne, kakor žolč in pelin; ne premeta jih nobeno zrelo razočaranje; pa da bi življenje odprilo sam paradiz — nenadoma bi prikipele izpod cvetja, grenak studenec... Kaj naše razočaranje starcev, kaj naše spoznanje? Beseda več na popisnem papirju!... Razočaranje otroka pa je prvotno besedilo vsakega življenja; morda se po dolgem romanu izpremeni ali zabriše posamezna beseda, morda se malo priduha slog — ampak prvotno besedilo ostane in je vsem očito...

Tisti večer, v sanjah Petrovih, je bila napisana prva beseda.

"Kod si hodil do noči?" je vprašala mati.

"Z Mihčetom sem bil!"

Mati je položila na mizo kos kruha, ki je bil tako tenak in droben, da bi ga bil Peter lahko stisnil in skril v pesti, kakor je bila majhna.

"Saj si morda že tam večerjal!" je rekla mati.

Peter ni odgovoril nič, v treh grizljajih je pojedel kruh, ker je bil lačen; nato je legel. Zakaj sanje bi bile zbežale, da je izpregovoril.

Široka blazina je ležala na tleh; tam so že spale Petrove

male sestre. Odel se je s starim materinim krilom, do spanja pa mu ni bilo okno je bilo odprto, zvezde so sijale v izbo, od fare je še potrkavalo — mehka, sladka pesem kakor o daljnem paradizu. In s tiho pesmijo, s tihi koraki se je napotil Peter v paradiz; zatihnil je oči in se je smehljajal...

Vzbudil ga je oče, ki je stopil v izbo s trdim korakom.

"Kaj se že spet cmeriš?" je ogovoril mater, ki je klečala pred posteljo. "Bolje ne bo, ne z molitvijo, ne s kletvijo; drugim bob in špehovko — nam kamen; tako je pač zapisano!"

Peter je zavzdihnil; in le počasi, le nathoma in plaho so se vračale sanje...

Vzbudilo ga je glasno zvonjenje; potrkavalo in zvonilo je od fare in od podružnic, ves zrak, od neba do zemlje, je bil kakor ena sama vesela, vse sladkosti oznanjujoča pesem.

Peter se je ozri — svetel dan je že bil. Urno je vstal, oblekel se je ter si nato mukoma obval stare Mihčetove škornje, ki so ga boleli, ker je hodil ob delavnih bos. Nato je popil kavo, gorko sivkasto vodo, ter pojedel svoj delež soršičnega kruha, ki je bil tisto jutro manjši nego druge dni.

"Saj se boš še najedel, ne bo ti sile danes!" se je nasmešnila mati.

"Ne bo mi sile!" se je nasmešnil tudi Peter. "Kar po maši pojdem tja!"

"Pa robec vzemi s seboj, da boš zavil!" je rekla mati.

Peter je spravil v žep velik pisani robec.

"Nikar ne jej preveč, Peter!" je prosila najmlajša sestra, ki je komaj šele izpregovorila. "Ne jej preveč, da bo kaj ostalo!"

Peter se je smejal in je bil ves vesel.

"Največji bob prinesem tebi, Francka, in še s cukrom bo potresen!"

"Pa kmalu pridi, ne mudi se brez potrebe!" je zaklicala mati še na pragu za njim.

Šel je v cerkev s tako lahkim korakom, kakor da bi ne nosil narodnih čevljev. Vse je bilo lepše in bolj nedeljako nego kdaj poprej — nebo, visoko razpeto, s tankimi belimi oblaki kakor s jablanovim cvetjem posuto; ljudje, glasni in veseli, prazniško oblečeni, sami svatje; in vriskajoče petje zvonov.

Kasno je prišel; cerkev je bila že natlačena, in kakor je bil droben in gibek, se je s težavo preril pred oltar. Stopil je na prste in je visoko vzdignil glavo, da bi videl Mihčeta; ugledal ga je na drugi strani, skoro še med belimi dekleti; tik pred oltarjem je stal, gospodsko je bil oblečen, svetli krdri so bili počesani kakor za prvo sveto obhajilo in obraz sam, rdeč in nežen, je bil kakor dekljaki. Peter je gledal nanj z velikimi, svetlimi očmi. Takrat in do konca maše je bilo njegovo srce čisto in vse polno jubelja.

Po maši je stal Peter v gneči pred cerkvijo, da bi videl Mihčeta.

"Morda poreče: Pojdi z me-

noj, da boš kosl pri nas! In šel bi z njim, gosposkim, po cesarski cesti, med ljudmi..."

Mihče je prišel s očedom in teto iz zakristije. Voz je čakal, sedli so in prah se je vzdignil za njimi.

Ljudje so se razšli in porazgubili, cesta je bila že prazna, ko se je Peter napotil. Iz hiše je prijetno dišalo po gorkih bobih, šele iz ponve zajetih, in po mastnem rumenem cvrtju; celo vilice in nože je slišal in vesele glasove. Mutilo, se mu je in vendar ni hitel; noge same niso hotele — nenadoma so bile vse težke in nerodne, zaboleli so ga tesni čevlji. In zatelelo se mu je, da bi se rajši bil tam, da bi se sedel za mizo in da bi ne bilo te dolge, bele, vroče ceste.

Ko je ugledal hišo, belo in visoko, je postal ter pomislil. Hiša se mu je zdelala nenadoma vsa gosposka, tuja, kakor izpraznjena: "Kaj pa bi ti v paradizu, berač, aji beračev?"

In je ukrenil:

"Ne pojdem v vežo pri velikih vratih, ne spodobilo bi se danes, ko je tak praznik in je tam veliko ljudi; preko vrta pojdem, pa pri malih durih!"

Šel je na vrt; pa tudi vrt, znaec in tovariš njegov, se mu je zdel vse mrk in naprijazen; tempo je gledalo drevje nanj in ga ni pozdravljalo.

"Kaj pa bi ti, berač, beračev sin, na tam gosposkem vrtu?"

Po oknih stopnicah je šel, stopil je v vežo pri tistih durih, kjer prihajajo posli, popotniki in berači.

Iz kuhinje je sladko šumelo in dišalo; lonci so ropotali, ponve so žvenketale, urni, drobni koraki so hiteli, duri so se odpirale in zapirale. Peter je stal in ni vedel kam. Bilo mu je, kakor da je stopil v popolnoma tujo hišo — odkril bi se v veži ter molil očenaš za vbojajme.

Sram ga je bilo.

Duri so se urno odprle, v vežo je stopila gospa sama, v rdeča in potna, bilo pečico na glavi, bel predpasnik prevezan.

"Kaj pa ti, Peter?" je rekla, šumela je mimo, druge duri so se odprle in zaprle.

"Samo da me je videla!" se je razveselil Peter. "Povedala bo in bo vse storila; čakal bom, saj ni treba, da bi bil prvi na vrsti!"

In je čakal.

Prišla je iz kuhinje dekla s skledami in krožniki in se je vrnila; prišla je iz kleti hišna s steklenicami in se je vrnila; Peter se je stisnil k zidu, da bi ni komur ne bil napoti, in je čakal.

"Kosijo, pokosili bodo!" ga je izpreletelo. "Sam bi moral povedati Mihčetu, pa kako bi mu povedal, ko je tam?"

Stopil je bliže, da bi ga videli iz izbe, če bi hišna odprla duri.

"Kakor berač," je pomislil, "ki stoji v krčmi pred durmi, kadar je avatba in ga nejevoljno odrivajo pijani svatje!"

Nič ni bil lačen, še do rumenih bobov mu je bilo težko, tiščalo ga je k tlom.

Spomnil se je Francke, male Francke, ki je šele dobro izpregovorila.

"Ne jej preveč, Peter, ne jej preveč, da bo kaj ostalo!"

Spomnil se je matere.

"Vzemi robec, Peter, da boš zavil!"

In cerkev se je spomnil, Mihčetovega dekljakega obraza.

"Glej, pozabil je name, pozabil je na berača, ajna beračevga!"

"Kaj pa stojiš tukaj in muliš?" je zaklicala hišna, ker je bil stopil preblizu duri.

Sam Bog je hotel, da je bil stopil preblizu. Takrat ga je ugledal Mihče, ki je sedel za mizo, pod vratom bel prtič, ves obraz svetel, ustnice omamene od pečenke in bobov... Takrat, Bog se usmilil, sem ga ugledal, ko je stal v veži, majhen in plah, v zakrpani obleki in nerodnih tesnih čevljih, oči velike in bleščeče — in velik robec v žepu; zdaj se mi zdi, da sem natanko vedel o tistem velikem pisnem robcu, ki je bil za bob in špehovko pripravljen. V roki sem držal velik, še gorak, s cukrom potresen bob, zamahnil sem in sem ga zalucil proti durim. Videl sem natanko, še no-

coj vidim, da je letel tik mimo Petrovega lica, da se ga je najbrž narahlo dotaknil ter se nato zakotalil po veži. In hišna je zaprla duri.

Tako je bilo.

Jaz sem se smejal in vsi so se smejali ter so rekli, da sem razposajen...

Peter je stal in strmel. Nato je šel počasi, s težkimi nogami in sklonjenim hrbtom preko veže, pobral je bob, nikamor ni več pogledal in nič več ni čakal. Na vrt je stopil, stopil je na cesto, nameril se je v klanec.

"Ne jej preveč, Peter, da bo kaj ostalo!"

"Vzemi robec, Peter, da boš zavil!"

"Največji bob prinesem tebi, Francka, in s cukrom bo potresen!"

Pod klanec je postal, hudo je bil truden.

"Ne pojdem domov... v gozd pojdem... pa zmerom dalje, dokler ne pridem do Ljubljane. Tam so drugačni ljudje, visoke hiše so tam, tudi ako je tam... In kadar bi imel vsega zadosti, bi se povrnil velik gospod in bi rekel: 'Tako se je zgodilo, pa sem šel, da vam prinesem bobov polno skledo in celo špehovko!'"

Krenil je v senošet, tam pa je legel v travo, ker je bil truden; v travo je skril obraz in je zaspal. Tiha senošet ga je slišala in slišal sem ga jaz... nocoj, ko se privikrat zapeli zvonovi...

Ne v gozd ni šel in ne v Ljubljano; obrisal si je solze, da bi jih ljudje ne videli, in se je vrnil v klanec.

Na pragu je stala mati.

"Kako je bilo, Peter? Kaj nisi nič prinesel?"

Na prag je prišla Francka.

"Kaj nisi nič prinesel, Peter?"

Peter se je nasmešnil.

"Kakor sem rekel, Francka, tako sem storil. Prinesel sem ti največji bob, še s cukrom je potresen!"

Dal ji je bob, blagodišče, rumen, s cukrom potresen.

"Jedel sem, mati, in pil; vzeti pa nisem mogel, veliko gospe je bilo tam!"

"Res bi se ne spodobilo!" je rekla mati. "Samo da si jedel in pil!... Oče je prinesel pečenke od Strinarjevih, pa te nismo čakali!"

Peter je stopil v izbo. Na mizi so bili še krožniki in na očetovem je ležala lepa mastna kost.

Sedel je na posteljo, roke je vpri ob kolena, glava mu je klonila globoko in mrzel pot mu je prišil na čelo. Lačen je bil.

Tako sem ga videl nocoj, ko so privikrat zapeli glasovi. U-

gledal sem ga lani osorej in letos pred pustno nedeljo. Takrat, ko je stal v veži in potem ko je sedel na postelji, ni imel tiste dolge zakrpane suknje. Nocoj jo je imel, ko sem ga ugledal v mraku v svoji izbi; preromal je pač dolgo pot in noči so hladne...

(KONEC.)

Ali želiš imeti pravilno pisani in čitati slovenščino? Naroči si "Slovensko-angliško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

NTI CENTA NI TREBA POSLATI

WESTERN MAIL ORDER CO., 2146 Chicago Ave., Dept. 87—Chicago, Ill.

KNJIZEVNA MATICA S. N. P. J.

Ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCJI—izvrstna krásna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00

Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00

Zakoni Biogenesije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere samostojno črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50

Peter Malaventura—V Kabanetu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50

Zajedaki—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75

Jimie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal slovit ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00

Zapiski s redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c

KNJIGE KNJIZEVNE MATICE SE DOBE pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Siler, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Janekovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bokal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Krimmshitz, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stolar, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarac, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:
KNJIZEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SVETNIK

Spisal Anton Fogarar.
Prevel Fantastika.

(Dolje.)

Ko ju končno voznik pritegne v korak, pogleda Marija svojega moža: — Ali je to res Aventin? Biti moramo blizu. — To je rečeno z očmi, ne z usti. Jeanne se ni še nikoli vozila tod, a tudi ona čuti, da morajo biti zdaj zdaj na cilju. Vzvrnana gleda zid, ki gre mimo pred njenimi očmi. Gleda ga pazljivo, kakor bi hotela šteti stike med kameni. Konja začne znova pekati. Ko pustijo Svetega Anzelma za seboj, se začne spuščati pot navzdol. Ljudje se ustavljajo na desni in levi. Ivan Selva zamrmra nehote: "Evo."

Tedaj se Jeanne sunkoma zgane, pokrije si burno obraz s rokami. Marija, ki sedi ob njeni strani, se je z eno roko oklene okrog vratu, vsa se privije k njej in ji šepče: "Pogum!"

Toda Jeanne se skljuje vase, brani se, kolikor more. Noemi pa odidma svoji sestri s glavo v znamenje, naj neha. Marija vzdihne, kočija zavije na desno med dvema gostima vrstama ljudi in vozovi mimo omrežja. Kolesa škripajo po pešku, obstanejo. K vratacem pristopi služabnik. Gospod profesor prosi, naj izvolijo v vilo. Zdaž šele pove Ivan Selva svojim spremljevalkam, da Benedetta ni več v vili, da je zahteval, naj ga prenesejo v njegovo prejšnjo sobico v vrtnarjevi hiši. Kočija se premakne še za par korakov, vsi štirje izstopijo med dvema gručama palem pred stopnicami iz belega marmorja. Dežuje že vedno, a ne močno in nihče se ne meni za to, ne ljudstvo, ki se nabira pri omrežju, ne skupina oseb, ki gleda novodošlece iz drevoreda pomaranč, spuščajočega se vdolj obzidja k vrtnarjevi hišici. Nekdo se odtrga od skupine. To je di Leyni; napoti se za Selvo po stopnicah od belega marmorja, ustavi ga pod stebrovjem pompejanskega vhoda ter se tiho razgovarja z njim, ne da bi se oči na veličastni prizor med obema gručama palem, na reko Begonij, ki se lije med dvema bregovima muz doli po aventinskem pobočju, na črno viharo nebo, ki ga bele lise sekajo tam doli nad kronični vrat Svetega Pavla, nad piramidno Gaja Cestija in nagrobnim gajem, ki poganja iz Shelleyevega srca.

Selva je vstopil v vhod ter se že trenutek zopet prikazal s svojo soprogo. Oba sta šla z di Leynijem doli po stopnicah in val trije so se napotili proti osebam, ki se je zdelo, da jih pričakujejo v drevoredu pomaranč. V tem hipu izbruhne pri omrežju plamen ogorčenih glasov. Ulica je polna ljudstva. Čakajo že cele ure, odkar se je po okraju del Testaccio raznesel gas, da se je svetnik iz Jenne bolan povrnil v vilo Mayda. Dotlej so se zadovoljili s poročili; zdaj zahtevajo, naj bi smelo iti k njemu odposlanstvo, da ga vidi. Služabniki nočejo nesti naročila, zato sledi izmena jezljivih besed, ki pa se nenadoma polože. Iz drevoreda pomaranč se prikaže visoki temnopolti obraz profesorja Mayda; ljudje anamejo klobuke. On veli odprati omrežna vrata, pove ljudstvu, da bodo val videli Benedetta, toda pozneje, da naj medtem le vstopijo na vrt. "Ali da, ti ubogo ljudstvo!"

In množica vstopa počasi, spoštljivo, nekateri obkrožijo profesorja, izprašujejo ga s solzami v očeh:

"Ali je res, gospod profesor? Ali je res, da umira? Povejte!"

In za njimi se gnetejo drugi, polni bojazni, pričakujoč odgovora. Odgovor je samo tale:

"Ljudje božji! Kaj hočete, da vam povem?"

Melanholični molki obraz pove več nego besede in množica sili potra dalje notri po zelenih pobočjih, ki so črnomodra spričo temnega, z belimi lisami prepreženega neba, mistične podobne smrti, nejasnega prehoda iz zemeljskih temin k visokim cestam neskončnih jasnin.

II.

Benedetto je ljubil profesorja Mayda. Ko je v senarjevi hiši čul, da ga je sklenil vzeti s seboj v vilo Mayda, se je zganil od radosti. Ljubil je profesorja, ki morda še ni bil zmogen vere, a je bil globoko prepričan, da je vse polno ugank, nerazrešenih za vedo, plemenit, pomenen s mogočnimi, krotek s ponižnimi. Ljubil je tudi vrt, drevesa, cvetlice in travo, ki jim je bil kakor profesorju služabnik in prijatelj. Vse je bilo polno dragih, nedolžnih duš, ki je z njimi v nekaterih trenutkih duhovnega zamaknjenja molil Boga, pritiskajoč ustna v dihu zelene svetlosti na njih drobna oblačila, na kak cvet, list ali steblo. Včasih je pod kakšno smreko, obračajočo svoj veter in zvonjenja poln dežnik proti Celiju, mislil na zadnji prizor svoje vizije, gledal je samega sebe zleknjenega na travi v benediktinski halji, bledega, vedrega sredi pomiljujočih ga obrazov, dočim je smreka nad njim pela skrivnostno pesem neba. Vsakikrat si je udušil v srcu to ugodje, ki ni bilo prosto sebične človeške ničumnosti, ki ni bilo vse zbrano in zaklenjeno v pokorščini do božje volje; a ni mu mogel izruti korenine.

Hvaležno je torej iztegnil roke k profesorju. Toda takoj se ga je lotil dvom. Njegov razum in njegov krščanski občutek sta si bila v nasprotju. Vedel je, da je neljub gospe, ki je bila poročila profesorjevega sina, mornariškega častnika, mudečega se tedaj na vztočno; vedel je, da bo, če se vrne v vilo Mayda, varok njenega nezadovoljstva in radi tega razprtij z njenim tastom. Ali kako naj zdaj to pove, ne da bi obdolžil pomanjkljive pravčnosti in pomanjkljive krščanske ljubezni osebo, ki jo mora prav zato, ker mu je sovražna, še posebno ljubiti? Prosil je profesorja, naj ga pusti iti k Svetemu Onofriju. Sprememba je bila tako nenadna, da se je Mayda začudil; pomislil je za hip, razumel in rekel z namršnimi obrvmi:

"Ali hočete, da naj jaz nikdar več nikomur ničesar ne odpustim?"

Benedetto se ni več ustavljajal. Le kadar je z nočjo prišel čas, da bi stopil v kočijo, in je čutil, da sam ne more nikamor, se je nasmešnil in rekel profesorju, položil mu roko na ramo:

"Ali veste, da boate na ta način imeli jutri ali pojutrišnjem mrtveca v hiši?"

Profesor je odvrnil, da v pogovoru z njim ne laže, da je to mogoče, toda ne gotovo.

"Ali veste," je povzel Benedetto, ki se ni več smehljajal, "da bo prej..."

"Vem, kaj hočete reči," ga je prekinil profesor. "Le mirno pridite, dragi. Nisem veren kakor vi, a rad bi bil in spoštljivo odpram vrata, komur boate vi hoteli. Za sedaj vama tega s sabo, kajne?"

Šel je s steno Križanega, ki ga je bil Benedetto prinesel s seboj, in vzel bolnika v svojo močno roko.

(Dolje prihodajše)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA